


A Népház.

Nagyon gyakran halljuk emlegetni, hogy a drágaság okozói: a munkások. A Népház a „városi intézmény“, a „szociális olajsepp“ gazdag kulturális programjában szerepelt egy felolvasás, amely kimutatta, hiteles statisztikai adatokkal bizonyította be, hogy az 1882—1907. közötti turnusban a drágaság, az élet ára majdnem *hatszáz*, a munkabér pedig csak 50 százalékkal emelkedett. Ezt a felolvasást nem földmivelők vagy állattenyésztők hallgatták végig sem nem kispolgárok, hanem munkások, gyárakban dolgozó iparosok, akiket a megélhetésért való küzdelmeikben még a drágaságcsinálás adja is érni szokott. Az előadás végével csillogtak a szemek, a dologtól vörösre nyütt, kénytelen munkátalanságban fehérré finomodott proletártenyerek tapsra verődtek össze, azután a felolvasó lelépett a dobogóról, a kis színpad előlépcső vászonfüggönyét összevonták, a közönség pedig levonult vacsorázni a népkonyha bádog-edényei mellé.

Igy ahogy mentek le a második emeletről, a tömegben a lépcsőn: mintha egy vert sádsereg vonult volna el szemünk előtt. A nagy gazdasági háború legelesettebb proletárjait látjuk. Emberek, akiket keservesen hosszú időn keresztül a reménység táplált: hátha lesz egyszer majd munka, nagyobb és jobb darab kenyér. Tanult és annakidején drágán megfizetett szakmunkások, akik azért imádkoznak, hogy bár csak hó esne sok fehér hó és éjjel, mert akkor három koronát fizetnek az eltakarításáért.

Ezek a Népház lakói . . . Pedig rosszul mondtuk, mert ezeket még nem is a legmélyebbre öklözte az élet, a legelesettebbeket máshol kell keresnünk: a nyáron padonalvók, télen éjjeli menedékhelyek heringjei között. A nyomornak mindig a hajléktalanság a legutolsó stádiuma. mert enni nem muszáj, de lakni valahol polgári kötelesség. A Népházban körülbelül kétszáz ember lakik, egyhatosos obulussal váltva meg az éjszakai nyugodalmát napról-napra, gondok között, fantasztikus módokon küzdve a létfenntartás legminimálisabb lehetőségéért.

Hallgassunk meg ezek közül egynéhányat, olyanokat, akiknek típus az esete. *Mezei István*, huszonhat esztendősen (a legmunkabiróbb kor) lakatossegéd. Kecskemétre való. Az ősz óta munkanélkül van. Akkor kétszer volt lenni Kecskeméten, szükségből akármilyen kismesternél munkát vállalni, de gyalog jött vissza mindakétszer és az ég madarainak módjára táplálkozott. Munkanélküli segélyt már nem kap, csak nyolc

Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságrikkek		Osztályozás
	Szerző	Bors László	Hely
	Cím	A Népház	Idő
	Forrás:	Pesti hírlap	Személy
	Bp.	1914 1/3	Helyszám

331.836

"1914"

hétig részesült benne. A munkakönyve be van adva a budai Révai-féle gyárnál, mert *írásbeli ígérete* kapott, hogy mihielyt lesz munkásra szükség azonnal őt veszik fel. . . Addig hogyan fog megélni, nem tudja. Jelenleg vízvezeték szűrők árulásával tartja fenn magát.

Egy idősebb ember, T. Ö. Kovács. Családos. Ugyanaz az eset mint a Mezeiő, csak éppen hogy ő kilenc vagy tíz hétig részesült munkanélküli segélyben a családos voltára való tekintettel. A felesége meg három gyereke az anyósánál vannak egy pestmelletti faluban. Ő munkát keres, munkát keres, munkát keres . . .

Egy Gyulai nevezetű cipőtűző-segéd. A napi keresete 13—15 korona volt, de hetenként kétszer-háromszor „durchmarschot“ is csinált, az éjszakát keresztül dolgozva. A Kobraknál. Hol van a tavalyi hó? . . .

Egy asztalos, aki nyáron fagyaltot árult. — ezek mesélik szavahihetően, sőt papirosokkal bebizonyítva a kálváriájukat. Ők közlékenyek. Van azonban egy réteg a népkonyhában és a népházban, amely bujik a tekintet és a napvilág előli; rejtegeti a nyomoruságát. Ez az intelligencia, a középosztály elesettei. Akiknek egy rongyos zakatt az uniformisuk meg egy ócska felöltő, mert a többi ruhaneműjüket a zálogház torka nyelte el. Tanítók, magánhivatalnokok, irnokok, kereskedősegédek. A legkiáltóbb dokumentumul csak azt hozzuk fel, hogy ezekből tellett ki a *Schlick-Nicholson építkezésnek az egész napszamos-szükséglete*. És bizony megpöfozta őket a pallér

X. cs. 81. sz.

Van azonban egy másik foglalkozás is a munkanélküli ugynevezett szellemi munkások számára és ez a cimírás. Öt cimiroda van Budapesten, a tulajdonosaik nagyvállalkozók, mondhatnók gyűlöletes szóval, hogy kapitalisták és fizetnek az alkalmazottaiknak két, mond két koronát a cimék ezréért, ami napi öt-hat hatos keresetet jelent. Ehhez nincsen hozzáfűzni való . . .

A munkanélküliek, a családosok, az elagottak, a tégtahordó intelligensek, a cimírók még mindig nem a legszomorubb alakjai annak a Gorkij-drámának, amely naponta hattól-ki-lencig lefolyik Budapesten a Vág-utcai Népházban. Mindezeket szívfacsarító hatás dolgában messzire tulszárnyalja még a gyermekproletárok csapata. Nyolc-tíz-tizenkét, legfeljebb tizenhárom éves fiúk és leányok étkeznek itt délben és este, silány táplálékot, elgyötört kicsi martirtestűek, a váci-uti krumpligyár apró kiuzsorázott munkásai. Krumpligyár, azt hisszük, ez egészen speciálisan pesti valami és bizonyára megfelel a kültelki gyermekek agyában a pokol fogalmának. Egy földszintes vittviló *rózsaszínű* függönnyel elfüggönyözve, öreg, nem is kétesmultu asszonyok felügyelete mellett hajtják a zuzógép kerekét vagy szortirozzák vagy hámoz-zák a krumplit. Ez az utóbbi leányok dolga. Megjegyezzük, hogy azelőtt éjjel folyt itt a gyermekmunka, de aztán közbelépett a rendőrség. Ez mindenestre eredmény.

De azt csinálja meg a rendőrség, hogy apró gyerekek ne népházi kosztón és ne az élet hajótöröttjei között induljanak neki az életnek — ha tudja.

Bors László